

LBRIS

We know
books
SERIA PĂRINȚI RUȘI

Cartea de față reprezintă o selecție tematică
din volumul *Viața mea în Hristos*,
apărut pentru prima dată la Editura Sophia în 2005.

SFÂNTUL
IOAN DE KRONSTADT

Omul își află pacea
numai în Dumnezeu

Învățăături de credință ortodoxă

În românește de Boris Buzilă

editura
Σοφία

București

mul 118, 133) Orice ai săvârși, străduiește-te să ai cugetul la Dumnezeu Ziditorul, Cel ce pe toate le-a făcut cu nemărginită înțelepciune, cu însăși bunătatea și atotputernicia Sa, pe tine zidindu-te după chipul și asemănarea Sa. Dacă ai în stăpânire ori de vei primi comori deosebite sau bani, să cugeți că neîmpuținata noastră vistierie, de la Care ne vin toate vistieriile sufletului și ale trupului și izvorul tuturor bunătăților, este numai Dumnezeu, Căruia să-I mulțumești din tot sufletul. Nu-ți încuia auzul întru tine și nu-ți zăvorî inima, nelăsând să pătrundă întru ea vistieria cea vie și fără de preț – Dumnezeu. Împarte din avutul tău celor ce se află întru nevoi și au trebuință, celor mai săraci dintre semenii tăi, căci tocmai din această pricină au fost lăsați săracii în viața aceasta: pentru ca prin ei să facem dovada dragostei și a mulțumirii noastre față de Dumnezeu și să ne învrednicim astfel de răsplata Lui în veșnicie. De vei vedea alba strălucire a argintului, să nu te lași ispitit de ea, ci să cugeți că sufletul trebuie să se facă alb și strălucitor prin faptele bune cele întru Hristos. De vei vedea strălucirea aurului, să nu te lași ademenit de ea, ci să-ți aduci aminte că sufletul trebuie să-ți fie asemenea aurului lămurit în foc, iar Domnul dorește să strălucești tu însuși precum soarele în Împărăția cea veșnică a Tatălui Său, pentru a-L putea vedea pe Soarele cel neapropiat al Dreptății, Dumnezeu cel în trei ipostasuri, pe Preasfânta Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea, și pe toate puterile cerești, și pe toți sfinții, strălucind în lumina cea negrăită, pătrunși fiind de lumina ce se revarsă peste ei.

Cuprins

Sufletele oamenilor tind, în chip firesc, către Dumnezeu ...	5
Minunată făptură este omul!	14
Omul are două firi – trupească și duhovnicească	25
Creștinul este vas al lui Dumnezeu	31
Inima este lăcaș al lui Dumnezeu	37
Sufletul este o oglindire a chipului lui Dumnezeu	45
Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția cerurilor!	53
Trupul – vremelnica haină a sufletului	60
Lumea întreagă zace sub puterea celui viclean	64
Căci pe cine îl iubește Domnul, îl ceartă	79
De Mă iubiți, păziți poruncile Mele	85
Toți s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut	96
Ceea ce este nu e decât o umbră a ceea ce va fi	109
Vie împărăția Ta, facă-se voia Ta!	122
Împărăția cerurilor se ia prin străduință	139

Redactor: Anca Fantaziu

© Editura Sophia, pentru ediția prezentă

Traducerea a fost făcută după originalul în limba rusă: *Moia jizn' vo Hriste*, Izdanie knigoprodavča A.D. Stupina, Moskva, 1899.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IOAN DE KRONSTADT, sfânt

Omul își află pacea numai în Dumnezeu: învățături de credință ortodoxă / Sfântul Ioan de Kronstadt; în românește de Boris Buzilă -

București: Editura Sophia, 2023

ISBN 978-973-136-913-6

I. Buzilă, Boris (trad.)

Sufletele oamenilor tind, în chip firesc, cătrec Dumnezeu

După cum toate cele de trebuință vieții trupești ne vin de la pământ, aer, foc și apă, tot așa cele trebuincioase vieții duhovnicești le primim de la Dumnezeu

Domnul poate da trup oricărei făpturi, fie aceasta dobitoc necuvântător ori plantă, întocmai cum am țese și am îmbrăca noi o haină: ai luat o pânzătură, ai cusut-o și te-ai îmbrăcat. „M-ai îmbrăcat în piele și în carne, m-ai țesut din oase și din vine.” (*Iov* 10, 11) Și cât de felurită și fără de împuținare este pânzătura din care țese Ziditorul îmbrăcăminte, după numeroase și felurite croieli, făpturilor Sale: fiare necuvântătoare, păsări, pești, gâze și târătoare. Iar pe noi, oamenii, îmbrăca-ne-va cândva în lumină și vom străluci ca soarele în împărăția Sa! „Stătut-a împărăteasa (...) îmbrăcată în haină aurită și preainfrumusețată.” (*Psalmul* 44, 11) „Atunci cei drepți vor străluci ca soarele.” (*Matei* 13, 43) Acum însă suntem îmbrăcați în pământ, apă, aer și căldură – aceasta este îmbrăcămintea noastră! Cu câtă înțelepciune și desăvârșire sunt împletite toate aceste stihii în ființa noastră! Nu sunt nicidecum împovărătoare, ci ușoare și alese. O, preaințelepte și atotputernice Artist! Artist de viață dătător, tot ceea ce săvârșești Tu este desăvârșit, fără seamăn de frumos și viu! Tu până și pulberii îi poți dărui viață. Prin a Ta putere o pui în mișcare!

Mă minunez de atotputernicia și de înțelepciunea lui Dumnezeu, cum din unul și același pământ și

din una și aceeași apă mi-a întocmit feluritele părți ale trupului: carnea, sângele, pielea, oasele, părul, plămâni, ficatul, venele, ochii, urechile – totul. Cum a pus El în mișcare această materie, care este întru sine greoaie și neînsuflețită, încât întru mine să se săvârșească fără de încetare mișcări armonioase ale sângelui și feluritelor umori, digestia mâncării și așa mai departe. „Minunate sunt lucrurile Tale, Doamne! Toate cu înțelepciune le-ai făcut.” (cf. *Psalmul* 103, 24) Nu ai cuvinte să înfățișezi înțelepciunea, bunătatea și atotputernicia lui Dumnezeu, Făcătorul și Purtătorul de grijă? Cere de la Cuvântul lui Dumnezeu. Și cât de felurite sunt făpturile cele cerești și pământeste, însuflețite și neînsuflețite, alcătuite și ele din cele patru stihii! „Minunată s-a făcut știința Ta de către mine, întăritu-s-a, nu voi putea spre dânsa.” (*Psalmul* 138, 6) Din cele patru stihii sunt și soarele, și luna, și stelele, norii, lumina, văzduhul, apa, pământul, feluritele pietre și metale, arborii și întreaga vegetație, trupul tuturor animalelor, al păsărilor, al peștilor și al oamenilor!

Domnul stăpânește peste o nemăsurată bogăție: peste lumină, aer, apă, pământ și foc – cele cinci elemente ale lumii materiale, care intră și în alcătuirea trupului nostru și cu ajutorul cărora trăiește. Dar și omul este stăpân peste bogății fără de seamăn – cele ale pământului și ale apei. El este cel dintâi care se bucură de ele, ca împărat al zidirii. Mulțumescu-Ți Ție, Ziditorul nostru! Slavă Ție, al nostru Purtător de grijă și Răscumpărător, Cel ce ne-ai făcut după chipul și asemănarea Ta și bine ai voit a Te îmbrăca în firea noastră!

În natură, toate lucrurile tind să se îndrepte către centrul pământului, în vreme ce sufletele oamenilor tind,

în chip firesc, către miezul lor duhovnicesc, către Dumnezeu – Chipul cel dintâi. Păcatul însă a stricat și strică această rânduială firească. Focul și fumul tind să se îndrepte către stihiiile cele înrudite cu ele.

Privind zidirea lui Dumnezeu, văd pretutindeni nease-muita dărnicie a Ziditorului, vădită și în felul în care a înzestrat firea: pământul, prin întinderea sa, pare o masă pregătită pentru ospățul cel mai bogat, mai îmbelșugat și mai felurit, așa precum numai cea mai iubitoare și mai mărinimoasă gazdă ar fi putut să o pregătească. Adâncurile apelor dăruiesc, de asemenea, omului hrană din belșug. Și ce să mai vorbim despre dobitoace ori despre păsări?! Cu aceeași mărinimie, ele îi pun omului la îndemână hrană și îmbrăcămintă. Nenumărate sunt darurile Domnului! Iată numai câte ne dăruiește pământul vara și toamna! Se cuvine ca tot creștinul – îndeosebi preotul – să urmeze dărnicii lui Dumnezeu! Fie ca masa ta să fie întinsă tuturor, asemenea mesei Domnului, căci cel zgârcit este vrăjmaș al Domnului!

Așa cum pe pământ se află belșug de ape, la îndemâna Acelor însetați, unde pot veni cu toții să scoată apă și să se adape, așijderea și Domnul este noian de ape duhovnicești. Vino la El și te adapă din toate darurile Sale cele duhovnicești, pătruns de o credință adevărată, neclintită și ne-rușinată. Întinde numai vasul acestei inimi alese, și te vei adăpa din belșug cu apa vieții, cu iertarea păcatelor și cu pacea conștiinței. Ferește-te însă de îndoială, căci ea te lipsește de putința de a atrage harul lui Dumnezeu.

Așa cum curg râurile către mare, așa curg și sufletele oamenilor către Dumnezeu.

Dacă inima și cugetele tale sunt în armonie cu credința Bisericii și cu poruncile lui Dumnezeu, înseamnă, de bună seamă, că te afli într-o strânsă legătură și înrudire cu Dânsul, căci Dumnezeu este o Ființă duhovnicească și înțelegătoare. Dar dacă inima și mintea se leapădă în vreun fel, cu bună știință, de credința Bisericii și de poruncile lui Dumnezeu, ori de cuvintele Evangheliei, care cuprind întru sine rânduielele vieții creștinești, înseamnă că ai stricat unirea cu Dumnezeu, iar inima ta a intrat într-o legătură pierzătoare cu vrăjmașul adevărului și al vieții – diavolul. Așa cum aerul dintr-o încăpere, care nu se află în legătură cu cel de afară, ajunge să fie stătut, stricat și plin de tot felul de necurății vătămătoare, pierzându-și calitățile sale care întăresc viața, tot așa și sufletul care se desparte de Dumnezeu, din pricina îndoielii celei cu bună știință, a necredinței și a fărâdelegilor, își pierde viața și trăiește numai trupește, asemenea dobitoacelor. După cum pentru a împropăta aerul dintr-o încăpere, astfel încât să capete însușirile vieții, trebuie să lași să pătrundă în el aerul de afară, așa și în suflet – acest aer zăvorât în camera sufletului nostru – trebuie lăsat să pătrundă, prin credință și dragoste, suflarea cea de viață dătătoare a Duhului celui dumnezeiesc, și atunci se va înviora de fiecare dată, căpătând noi puteri întru credință și dragoste. „Prin Sfântul Duh tot sufletul viază.” (*Antifonul I*, glas 4, la Utrenie) Căci ce este de fapt omul, dacă nu o cămară în care adie suflarea cea dumnezeiască sau suflet zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu? Această cămară trebuie aerisită cu atât mai mult cu cât aerul din ea – al nostru – este stricat din fire, din pricina celor dintâi oameni care au păcătuț, și se strică și prin patimile și poftele noastre, vătămându-se adesea și din pricina suflării celei otrăvite a diavolului.

După cum aerul dintr-o încăpere este întocmai cu cel din afară, căci de acolo și vine, și arată de bună seamă existența aceuia și răspândirea lui în tot locul, tot așa și sufletul – suflare a Duhului lui Dumnezeu – vădește existența Duhului lui Dumnezeu, Care pretutindenii Se află și pe toate le plinește. Iată o asemuire între lăcașurile materiale și cele duhovnicești!

Domnul este pricina și reazemul cel statornic al vieții organice a trupului meu – prin lucrarea plămânilor, a stomacului, a inimii, a venelor și a mușchilor –, precum și al vieții duhovnicești organice a duhului – prin minte și gândire și prin luminarea inimii mele cu Lumina Sa.

În trupul nostru, în purtarea sa cea firească, lucrează Dumnezeu, sprijinindu-l, hrănindu-l și crescându-l. În firul de iarbă, într-o plantă ori într-un animal lucrează, de asemenea, tot El: firul de iarbă „îl îmbracă” (*Luca* 12, 28), planta o crește, o împodobește cu frunze și flori și o face să rodească, iar pe animale le hrănește și le crește. Noi înșine nimic nu putem săvârși în propriul nostru trup, nici măcar o jumătate de iotă – cum se spune –, nu putem face „un fir de păr alb sau negru” (*Matei* 5, 36). Domnul ni Se dezvăluie în lumea cea mare și în lumea cea mică, fără a fi mărginit nici de una și nici de cealaltă. El este totul întru toate, neîmpărțit și mai presus de toate.

Trupul omului este alcătuit din stihii pământești – lumină, căldură, aer, apă și pământ –, elemente în care se va descompune și după moarte. Lumina și căldura se vor adăuga luminii și căldurii, aerul – aerului, apa – apei, iar pământul – pământului. Suntem alcătuiți pentru a ne descompune. Slavă zidirii Tale, Doamne! Să pricepem și

să ținem minte că suntem pământești și vremelnici și să dăm slavă Ziditorului, căci toți suntem lucrul mâinilor Sale, oile pășunii Lui. (*Psalmul* 99, 3)

După cum toate cele de trebuință vieții noastre celei trupești ne vin de la pământ, aer, foc și apă, tot așa cele trebuincioase vieții duhovnicești – gândurile și stările cele luminoase, bune și mântuitoare ale inimii – le primim de la Dumnezeu, cu toate că nu ne dăm seama de aceasta, întrucât gândurile și mișcărilor inimii nu pot fi văzute. „Duhul suflă unde voiește și auzi glasul lui.” (cf. *Ioan* 3, 8) „Nu că de la noi înșine suntem destoinici să cugetăm ceva ca de la noi înșine, ci destoinicia noastră este de la Dumnezeu.” (*II Corinteni* 3, 5)

Sufletul omului trăiește în trup ca într-o lume mai mică. Precum odinioară, când din pricina fărădelegilor care s-au răspândit pe pământ, Domnul a ales drept mijloc de pedepsire un element din mijlocul lumii, făcând ca apele să-și iasă din matcă și să potopească întreg pământul, așijderea și spre pedepsirea omului pentru păcatele sale, El trimite pedeapsă din lăuntru aceluia, poruncind curgeri de apă ori de sânge (hidropizii, hemoragii) care să-și iasă din matcă și să potopească mica lume a trupului omenesc. În fiecare clipă am putea fi pedepsiți de către Stăpânul nostru, căci propriul nostru trup, la fel ca și sufletul, ascund întru sine mulțime de pedepse pentru cei ce calcă poruncile lui Dumnezeu, Ziditorul și Judecătorul tuturor. Drept aceea, prin noi înșine ne pedepsește Dumnezeu pentru păcatele noastre: de pildă, prin necazuri și boli. „Prin ceea ce păcătuiește cineva, prin aceea se și pedepsește.” (*Înțelepciunea lui Solomon* 11, 16)

Dezghețul lacurilor și al râurilor este o preînchiptuire a despărțirii sufletului de trup. Când apele se slobozesc de chingile gheții, luciul lor începe să stea față către față cu aerul, care le mângâie cu suflarea sa, iar razele soarelui prind a se răsfrânge în ele. Așa se petrece și cu sufletele cele curate, care se despart de trup – ele stau față către față cu Hristos, Care le întărește și le luminează. Atâta vreme cât crusta gheții stă deasupra lor, apele zac încătușate, ca într-o temniță, fără a se împărtași de aer și de lumina soarelui. Așijderea și sufletele noastre: câtă vreme trăiesc sub învelișul cel trupesc, nu pot vorbi în chip nemijlocit cu Dumnezeu și cu sfinții, ci doar în parte, prin mijlocirea acestui înveliș. Însă atunci când va cădea învelișul trupului, vom vedea pe Domnul față către față, așa precum apele de pe care s-a topit crusta de gheață stau cu fața către soare și intră în legătură nemijlocită cu aerul.

Gerurile cele năprasnice și dezghețurile cele fără de veste arată limpede, în chip mai restrâns, că Domnul a alcătuit întreg universul, iar dacă ar voi, ar putea să-l și risipească într-o clipită. Același lucru se vedește și prin faptul că mările, lacurile ori râurile sunt acoperite de gheață, după care se dezgheață; că plantele înfloresc și cresc primăvara și vara, iar toamna se ofilesc și-și leapădă frunzele. În același chip putem privi nașterea și moartea omului: Domnul ne-a zidit, El ne și descompune.

Ale cui sunt frunzele copacilor? Ale lui Dumnezeu. Ale cui sunt gândurile cele bune care îți vin în minte? Ale lui Dumnezeu. Cine a dăruit copacilor și pomilor însușirea de a se forma și de a crește în ei o parte lemnoasă, și de a se forma și a crește în ei frunze și roade? Dumnezeu le-a dăruit-o. Cine te-a înzestrat cu darul cugetării și

al vorbirii? Dumnezeu. Arborii și pomii folosesc oare spre paguba lor însușirile pe care le au de la Dumnezeu? Nu! Folosește oare omul însușirile și puterile ce i-au fost dăruite de Dumnezeu spre paguba sa? Da, folosește! Omul întrebuițează în chip rău mintea cea dăruită de Dumnezeu spre cunoașterea lui Dumnezeu și a adevărilor Sale. Întrebuițează în chip rău și inima cea zidită de Dumnezeu spre a-L iubi pe Dumnezeu și pe aproapele și spre a se împărtăși de Dumnezeu. Întrebuițează, în sfârșit, în chip rău și voia sa cea liberă ce i-a fost dăruită omului spre neconținută sa desăvârșire și sporire a virtuților.

Păsările care trăiesc sub cerul liber sunt istețe și prevăzătoare și nu îngăduie să fie prinse, căci atunci când văd pe careva apropiindu-se de ele cu gândul de a le înhăța, zboară de îndată de pe pământ, și în felul acesta se izbăvesc. Și creștinul trebuie să fie înțelept și prevăzător, așa încât să nu-și lase sufletul prins de vânătorul cel nevăzut. Sufletul este asemenea pasării cerului, iar diavolul este vânătorul cel rău, care caută să ne înghită sufletele. Așa cum pasărea cerului, avântându-se în zbor către cele înalte, se izbăvește în chipul acesta de vânător, așijderea și noi, atunci când îl vedem pe vrăjmașul nostru, diavolul, voind a ne robi sufletul prin fel de fel de momeli pământești, trebuie să ne desprindem de îndată de acestea, să nu ne lăsăm nici o clipă prinși de ele și să zburăm cu cugetul către cele înalte, la Iisus Hristos, Domnul și Mântuitorul nostru, pentru ca în acest chip să ne izbăvim lesne de cursele vânătorului.

Precum puișorii sub aripile cloștii, așijderea stă și întreaga lume sub aripa Domnului: toate soboarele îngeresți, toți oamenii, toate animalele cele necuvântătoare și lumile cele materiale. El aduce lumină în toți și întru

toate: unora le dăruiește lumina cea înțelegătoare, iar altora lumina cea materialnică. Și tuturor le dăruiește căldură: unora căldura cea duhovnicească, iar altora căldura cea materialnică. Și așa precum cloșca aude piuitul și scâncetul puilor de sub aripile sale, așijderea și Domnul ne aude până și suspinele cele mai tainice, rugăciunile și laudele noastre, văzându-ne totodată și trebuințele. „Acoperi-mă-voi cu acoperământul aripilor Tale.” (*Psalmul* 60, 4)

Ați văzut cum se țin albinele de regina-mată și furnicile de regina-furnică? Întocmai așa și ființele cele cuvântătoare și înțelegătoare trebuie să se țină de Dumnezeu. Sau știți oare că o planetă mică se ține de una mare și se mișcă în jurul ei? Așijderea și fapăturile cele înțelegătoare și cuvântătoare trebuie să se țină cu orice chip de Dumnezeu tuturor. Familia este o mică pildă a nenumăratelor familii de puteri care se învârt în jurul lui Dumnezeu și întru Dumnezeu. Statul sau împărații și supușii lor sunt pilde însemnate ale mișcării puterilor cerești în jurul Împăratului slavei celui atotputernic.

Omul își face rost de o casă și trăiește în ea; animalul – de un culcuș ori de o vizuină și se adăpostește acolo; pasărea – de un cuib, în care scoate pui și îi crește; albina – de un stup cu faguri, unde trăiește și face miere; păianjenul își țese pânza, trăiește în ea și tot cu ajutorul ei își dobândește și hrana. Oare Ziditorul nu-și va face El Însuși o casă, nefăcută de mână – Trupul Său –, așa cum și-a mai făcut una în pântecul Născătoarei de Dumnezeu și precum Își zidește și acum locașuri ale Trupului Său prin dăruitoarele de viață Taine – Ziditorul, Cel ce fără de încetare a întocmit și întocmește case materialnice pentru toate fapăturile cele simțitoare și duhovnicești?

Minunată făptură este omul!

*Ce este omul, dacă nu chip al lui Dumnezeu,
plămădit cu măiestrie din pământ?*

Toți oamenii sunt suflări ale lui Dumnezeu, asemenea îngerilor Săi. Pentru aceasta se și numesc îngerii duhuri sau, totuna, suflare a lui Dumnezeu, iar duhurile oamenilor suflete, căci se trag din suflarea cea dumnezeiască și răsuflă prin Dumnezeu. „Prin Sfântul Duh – cântăm noi – tot sufletul viază și cu curăție se înalță.” (*Antifonul I*, glas 4) Dar și celelalte făpturi sunt suflare a lui Dumnezeu: „Toată suflarea să laude pe Domnul” (*Psalmul* 150, 6), căci și ele sunt tot din Duhul lui Dumnezeu, chiar dacă nu se bucură de partea cea cugetătoare și de libertate. Din această pricină se cade a purta grijă de fiecă făptură, fără a o lovi și a o chinui: „Să nu legi gura bouului care treieră.” (*I Corinteni* 9, 9)

Minunată făptură este omul! Ia seama: în ceea ce a zidit din țărână, Dumnezeu a pus suflare de viață, iar spre a-l deosebi de alte făpturi, i-a dăruit însuși Chipul Său. Câtă înțelepciune și frumusețe se vedește în felul în care este alcătuit trupul omului! Câtă înțelepciune și dragoste – altfel spus, câtă asemănare cu Dumnezeu se vedește în însăși viața omului, ca stăpân al pământului, după cum stă scris: „Să facem om, după chipul și asemănarea Noastră, ca să stăpânească (...) tot pământul.”

(*Facerea* 1, 26) Dar pentru ca tu, omule, să nu te lași cuprins de trufie, ia seama la ce ți s-ar putea întâmpla dacă vei fi lipsit de chipul lui Dumnezeu pe care îl porți întru tine. Va fi ca și cum nici n-ai fi fost vreodată, căci vei pieri cu desăvârșire pentru lumea aceasta. Locașul duhului tău își va pierde virtuțile, iar frumusețea sa se va da pământului și se va preface în pământul din care a fost luat, făcându-se totuna cu acesta. Ce făptură minunată a lui Dumnezeu este omul! Minunat a pus Domnul în țărână Chipul Său – duh nemuritor. Minunează-te, creștine, încă și mai vârtos de înțelepciunea cea atotputernică și de bunătatea Ziditorului – Duhul Său cel preacurat și de viață dătător preface pâinea și vinul pe care ți le dăruiește în preacuratul Trup și preacuratul Sânge al lui Hristos-Dumnezeu. Și pentru ce face oare aceasta? Spre a te curăți de păcatele tale pe tine, cel păcătos, spre a te sfinți și, așa sfințit, să te unească cu Sine, iar după ce te-a unit, să te îndumnezeiască și să-ți dăruiască fericire și viață veșnică. O, mare este bunătatea, înțelepciunea și atotputernicia lui Dumnezeu!

Omul, îndeosebi omul cel sfânt, este o minunată zidire a lui Dumnezeu, neasemuit de frumoasă și de slăvită; o stea a lui Dumnezeu, o strălucită floare de o frumusețe fără de prihană și fără de întinăciune; un cedru cu bună mireasmă; un mărgăritar scump, o nestemată fără de preț, un preafrumos pom al raiului bogat în roade. Omul este cu adevărat o minunată făptură a lui Dumnezeu! Slavă Făcătorului și Purtătorului său de grijă! Slavă Mântuitorului neamului omenesc, Celui ce ne-a izbăvit din tina patimilor și ne-a adus de la putreziciune și moarte la viața cea veșnică!